

ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗСУ (КРАЇНОЗНАВСТВИЙ АСПЕКТ)

*Ярмолів О.І., к.пед.н., доцент,
Іонова.Н.Ю, викладач
Діденко І.А., курсант
Військова Академія (м.Одеса)*

Актуальність проблеми іншомовної підготовки майбутніх офіцерів Збройних Сил України на пряму пов'язана зі геополітичною світовою нестабільністю. Спроби територіальних змін, агресивність ряду держав надали Україні одну з ведучих ролей при вирішенні цих проблем. Уже сьогодні, за відносно невеликий період часу, керівництвом держави і Збройних Сил України (далі ЗСУ) проведено низку заходів, спрямованих на підвищення обороноздатності України [1, с.2-4]. Радою національної безпеки і оборони України прийнято рішення щодо значного збільшення фінансування Збройних Сил України. Спираючись на представлені можливості розширення взаємо сумісності підрозділів ЗСУ із підрозділами збройних сил країн членів НАТО та потреби щодо підвищення ефективності функціонування системи мовленнєвої підготовки, яка спрямована на доведення і забезпечення відповідного мовленнєвого рівня особового складу ЗС України, Міністром оборони України була прийнята дорожня карта вдосконалення іншомовної підготовки 2021-2025 роки. Військовий напад на Україну у лютому 2022 року не змінив відношення до питань, які були розглянуті в цьому документі. Фундаментальність стратегічної мети щодо підготовки особового складу ЗС України до світового мовленнєвого рівня, а саме отримання так званого «функціонального» мовленнєвого рівня для офіцерського складу і працівників ЗСУ, з подій лютого 2022 року змінилась тільки в прискоренні

підготовки: «швидке нарощування чисельності особового складу з рівнем знань іноземних мов» [2].

Такі заклики вимагають від системи вищої військової освіти (далі ввз) постійного оновлення та модернізації методів при формуванні іншомовної комунікативної компетенції у майбутніх офіцерів ЗСУ. Напрацьований методичний досвід дозволяє викладачам ІМ уміло переводити акцент з популярної довгий час писемно-перекладацької іншомовної компетенції на зараз актуальну комунікативну компетенцію. Розвиток усної іншомовної компетенції є і завданням, і перспективами викладачів іноземної мови ввз.

Існуюча джерельна база з проблем формування іншомовної комунікативної компетенції дала нам можливість сформулювати перелік складових моделі ефективного формування іншомовної комунікативної компетенції. І.Алексєєва, Н.Барабанова, Є.Бесєдіна, А.Гапонів, Д.Джайл, О.Карпенко, К.Клоді, С.Козак, Л. Нелюбін, Г.Мірам, Н. Перевознюк, О.Чередніченко, Н.Шиліна, інші методисти - лінгвісти досліджували формування іншомовної компетенції з позицій її використання в професійній діяльності. Відомо, що існують різні види професійного використання сформованих іншомовних навичок фахівцями. Одними з найрозповсюджених таких напрямів є викладання іноземної мови, проведення усного або письмового перекладу. Фахівцю, який закінчив ввз отримані іншомовні навички, дають можливість ведення професійного або загального спілкування або військового перекладу.

У ввз формування іншомовної компетенції проходить в аудиторних і поза аудиторних умовах з опорою на гуманітарну дисципліну «Іноземна мова». Викладачі використовують рекомендований Міністерством оборони цикл аутентичних підручників: книга для курсантів, робочий зошит, книга для викладача, аудіо оснащення, таблиці, картки. Мовленнєва підготовка передбачає не тільки лінгвістичну, а й соціокультурну складову

навчальних текстів. Майбутній офіцер повинен вільно володіти англійською мовою, орієнтуватися в культурних особливостях країн, мову яких він засвоїв. Навчальні тексти з країнознавчим підґрунтям (культурою, історією, географічними особливостями, історією і розвитком мови) Об'єднаного Королівства Великої Британії, Сполучених Штатів Америки, Австралії, інших англомовних і не тільки країн, Польщі, Франції, Німеччини сприяють формуванню англомовної компетенції майбутніх офіцерів.

Знайомитись з країнознавчими темами курсанти починають майже з перших занять з «Іноземної мови», вивчаючи назви країн, міст, імена відомих людей, формування і правопис національностей, розповідь про себе з позицій людини, якою хочуть себе представити або уявити. На заняттях курсанти працюють самостійно, в парах, в міні-групах, здійснюючи усне або письмове мовлення або переклад.

На жаль, зацікавленість до засвоєння англійської мови достатньо швидко проходить у певної кількості курсантів. Причинами є необхідність особистої напруженості при паралельному засвоєнні інших професійних теоретичних і практичних дисциплін. Іншою причиною для деякого з курсантів стає не достатня кількість часу для виконання завдань, засвоєння слів, читання книжок англійською мовою. Підготовка майбутніх офіцерів з сформованою іншомовною компетенцією відрізняється від підготовки фахівців в цивільних закладах вищої освіти. Окрім іноземних мов, певних професійних дисциплін, майбутні офіцери «уміють водити професійні транспортні засоби, стріляти з різних видів озброєння, забезпечують корегування артилерійського вогню, знають основи розвідки, маскування, протиповітряної оборони, радіоелектронної боротьби, тощо». Таке навантаження передбачає потреби в напруженій самостійній підготовці.

Ряд курсантів розуміє засвоєння іноземної мови як виконання тільки завдань за програмою: читання, виконання письмових завдань, вивчення

слів і термінів, при чому частину термінів курсанти сприймають легше, базуючись на вже засвоєній професійній інформації.

Практика усної комунікації проходить у курсантів важче ніж окреме вивчення слів, правил. Цей вид навчальної діяльності у деякого з курсантів знижує мотивування до всієї роботи над формуванням іншомовної комунікації. Одним із аудиторних завдань, який сприяє розвитку комунікативних компетенцій є «інформування». «Інформування» в ввз, як елемент навчального процесу, було введено після нападу сусідньої країни на Україну. Зорієнтоване завдання на самостійну підготовку матеріалу для проведення «інформування», це 3-5 речень. Курсант читає або розповідає англійською мовою про певну світову подію, яка відбивається на сьогоденному житті нашої країни. Після прослуховування інформації проходить групова мовленнєва робота: обговорення в парах, відповіді на питання. Таким чином, практикується підготовлене монологічне і непідготовлене діалогічне мовлення. Спостереження за виконанням курсантами описаного завдання підтверджує висновки І.Волокова, В.Мандрагеля, О.Пахомова, Т.Сніца, Н.Яременко, О.Ярмолович про зв'язок самостійної творчості, яке в нашому випадку проходить на базі англomовних країнознавчих текстів, з навчальним мотивуванням.

В педагогічній практиці всі складові пов'язані. Виконання завдання по інформуванню зацікавлює певну кількість курсантів. Вони читають, вибирають, перевіряють інформацію в різних джерелах, що сприяє знаходженню теми самостійного наукового дослідження. Замотивованність роботи з такими англomовними текстами сприяє розроблянню тем виступів курсантів на засіданнях наукових гуртків або конференціях. Апробовані на осінній конференції в Військовій академії (м.Одеса) теми продемонстрували, що курсанти третього і четвертого курсів можуть працювати з країнознавчою і геополітичною інформацією, її оформляти в письмовій формі. Курсанти продемонстрували уміння усного

мовлення: доносити інформацію, відповідати на питання за темою. Наведемо деякі теми: Traditions of military settlements in the world, Transportation of weapons to Donbas in 2014, Multimedia texts in foreign language classes in tertiary military education, Main battle tanks of NATO, Winston Churchill as one of the most famous graduates of the Royal Military Academy Sandhurst, Incorporating experience of the Royal Military Academy Sandhurst into the civilian life by Sir Churchill.

Зрозуміло, що робота з формування іншомовної комунікативної компетенції в ВВЗ проходить з використанням міждисциплінарних зв'язків що підтверджують і представлені дослідницькі теми, і уміння правильно і ефективно використовувати комп'ютери, мультимедійні компакт-диски, інформаційні мережі. Підготовка і проходження описаного завдання «інформування» базується на використанні курсантами своїх гаджетів, як і розробка обраних для дослідження тем. Комп'ютерні техніки та мережа Інтернету формують країнознавчі середовища англomовних країн і передають найсучаснішу інформацію про ці країни, формують візуальність культури і традицій цих країн. Країнознавчі тексти сприяють майбутнім офіцерам більш детальному розумінню дисципліни «Іноземна мова» і формуванню іншомовної комунікативної компетенції.

Література

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України» [Електронний ресурс]: Указ Президента України № 473/ 2021 від 17 вересня 2021р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473/2021#Text>
2. Дорожня карта вдосконалення мовної підготовки (на 2021-2025 роки) від 1 березня 2021р. URL : https://www.mil.gov.ua/content/education/doroznya_karta_2021.pdf #Text.
3. В.Мандрагеля. Перспективи розвитку системи професійної військової освіти в контексті світового досвіду. *Освітні системи в мультикультурному просторі. Філософія освіти*. 2008. 1-2 (7) С.161-170.